

MURSKÉ NOVINE

Uredništvo in upravnništvo v
MURSKI SOBOTI.

Oglasi po tarifu.

Izhajajo vsako nedeljo.

Posamezna številka 1-25 Din.

Naročnina: za celo leto	48 D
za pol leta	24 "
za štiri leta	12 "
za 1 mesec	4 "

Slavnostna otvoritev nove železniške proge Ormož—Ljutomer—M. Sobota.

Poteklo je jezero lejt, od steroga mao smo Prekmurški Slovenci zgubili politično samostojnost. Po Kocljevi smrti so nam postali gospodari Nemci, sledi pa Madjari. Tej zadnji so nás panonske Slovence tak iztrejbili, ka gnes prebija naš narod samo ešče med vodou Rábo in Möro in med potokami Möre, Kučnico pri štajerski meji, in Krko, severovzhodno od Dolnje Lendave. Tü se je obdržo naš slovenski jezik do gneš-njega dneva. Madjarski grofi in velikaši so znali, kak in s kem nás trbej zasüžnjiti. Mojstersko so se zavedali, kak nás naj podjarmijo! Loučili so nás Prekmurce od ostalih Slovincov na ovom kraji Möre s tem, ka so nej delali železnic, štere bi vozile na Štajersko, liki ravno nasproutno, v srce Madjarske. S tem so si opomogli do nasilne nacionalizacije, in ka je najbole pomembno, gospodarsko gravitacijo proti Budapešti. In tak smo mij Prekmurci občütili pomanjkanje železniških zvez, najbole s tistimi kraji na ovoj strani Möre, kde živijo rodni naši brati po krvi in mišljenji. Z mirno vestjo lejko trdimo, ka je ravno ta železniška politika odloučila gnešnje dejansko stanje v Prekmurji. Vseedno je pa prekmurški Slovenec osto vören svojim prednikom!

Prišo je den oslobodjenja izpod madjarskoga jarma, prišo je zgodovinski den za nás Prekmurce, zdaj, kda smo zvezani z našimi drugimi brati na drugji strani Möre. Predsvetek te zgodovine smo obhajali že 22. aprila 1922. leta, te. gda se je slovesno otvorilo in blagoslovo veržejski most prejk Möre. Tou je büo prvi stopaj k vjedinenju starih panonskih Slovencev, s šterimi smo pred jezero lejtü vküper živeli, büo je tou prvi stopaj k gospodarskemu razvijanju in razmahu.

Ešče bole pomembnejši 22. november, šteroga dneva se otvori, na novo napravljena železnica Ormož—Ljutomer—Murska-Sobota.

Naša prekmurska železnica, štera pelje iz Murske Sobote do obmejne štacije Hodoš in od tu na Madjarsko in češko Bratislavo (prvle Pozsony), je gnes zvezana. Tou je najkrajša pot (štreka), štera pela v Češko državo in je za tranzitni promet velkoga pomena. Severno od Prekmurja med Rabo pri Monoštri (Szentgotthard) in Duni prebivajo Bejli Hrvati. Tej tvorijo narodnostne otoke med Nemci in Madjari. Da bi se obdržali Bejli Hrvati med Rabo in Duno, se je delalo na mirovni konferenci v Parizu, najbole od strani Čehov, naj bi büo med Češkoslovaško in Jugoslavijo koridor, šteroga manjši tao pri Duni bi spadno pod Češko, drugji tao pa z glavnim mestom Szombathely pod Jugoslavijo, po šterom bi imeli ti dve državi zvezo edna z drugjo in bi se s tem pretrgal stik med Austrijo in Madjarsko. Žalostno, da se tou nej moglo napraviti. Gnes lejko vidimo, kakšni pomen bi mejla ta na novo napravljena železnica.

Prekmurska Sibirija! Takši je büo oficielni naziv prekmurske pokrajine ščista do gnešnjega dneva. Tou je razumljivo. Zavolo pomanjkanja zvez s Slovenijo in Hrvatsko, mamó tü neznosno dragočo. Glavni produkti našega Prekmurja je živinoreja, poljski pridelki, in tak dale., šteri pa nimajo nikše cejne zavolo toga, ka nema-mo zveze; kmet je uničen. Težko je tüdi konkurejati našemi trgovci na inozemskih tržiščih, zato ka so prevozni stroški, prvle kak je blago natovoril na preveč oddaljeni štaciji, ogromni. Zádna železniška štacija Dolnja Lendava ali na štajerski strani Radenci (Radcin) sta daleč do sredine Prekmurja 30 km. gornji kraji celou 60 km. in ešče več. Kak občütno trpi tö industrija, obrt in konzument, niti nej trbej posebej povedati. Lüdstvo je gratalo srmaško, trgovina propada, obrt se bori z obstankom. Vüpajmo, ka se nam bode ta krivica s spojitvijo (zvezo) te nove železnice s prejkumursko železnico, odstranila.

Duga, težavna in krvava je bijla ta pout, dokeč smo prišli do cila. Velka zasluga ide občinam in pri-vatnikom v Prekmurji, ranč tak na Štajerskom. Nadale gremijam trgovcev in drugjim odločilnim faktorjem. Ne smemo pa pozabiti bivšega ministra dr.-ja Vekoslava Kukovec-a, šteri se je z veliko vnemo in požrtvovalnostjo brigo pri ministerskom sveti v Belgradu, ka se naj napravi tou novo železnico.

Prekmurci, Štajerci! proslavimo te den kar najbolj svečano in dostojno, okrasimo si spomin na današ-nji trenutek, zdaj kda je prebiti tisti zid, na šterom so stali Madjari, so stražili in nam zaperali zveze med dvöma bratovskima narodoma. Odprejta nam je pout v lastno državo, odprejta v budoučnost. Naj zacvete trgo-vina, industrija in obrt, i v gospodarski politiki najdemo zadovolstvo in blagoslov, in tou je sreča nás vseh, naše krajine, naše države!

Bodite pozdravljeni visoki gosti, kot zastopniki kraljevske vlade, prometni minister Stanič, minister za šume in rude dr. Žerjav, veliki župan mariborske oblasti dr. Pirkmajer na prekmurskih in štajerskih tleh!

Pozdravljeni Vsi funkcionarji politične, vojaške in drugje oblasti, pozdravljeni Vsi funkcionarji raznih korporacij, pozdravljeni, Vsi dobrodošli!

Pozivljamo ljudstvo, udeležite se te proslave polnoštevilno!

POLITIČNE VESTI NOVICE.

— Dva miliona dolarjev Bleerovega posojila. Klerikalci so zopet pokazali svoj izvanredno dobri talent, kako se lastna krivda zvrta na drugega. Sobotni „Slovenec“ trdi, da nameravajo P. P. Bleerovo milijonsko posojilo brez kontrole pobasati v svoj žep. Pravijo, da fin. minister v „Samoupravi“ priznava „velikansko tatvino“ in potrjuje, da je bil ta denar res dvignjen pri „Narodni banki“. Vse skup velikanska in nesramna laž. Resnica je le, da je bila omenjena kvota res že dvignjena in porabljena in sicer do zadnjega centa od vlade. Davidovič-Korošec. Finančni minister je izdal tudi že tozadevni komunike, v katerem izjavlja, da so vse vesti o pooblastilu finančnega ministra, da naj vzame pri Narodni banki večje posojilo in si da izplačati 2 miliona dolarjev iz Bleerovega posojila v namene volilnega fonda, — od kraja do konca izmišljene. Denar Bleerovega posojila je Davidovič-Korošecova vlada potrošila še preje nego je odšla iz državnega krmila. Kakor se čuje, bode proti tem lažnjivim klevetam, ki ogrožajo red in mir v državi ter državne interese za zunaj, uvedeno kazensko postopanje. Omenjene klevete spadajo po celom svojem značaju pod zakon o zaščiti države. Malo več poštenja in resnice, gospodje klerikalci, ne pa podlih laži, katere hočete izrabljati v volilne namene, pa ne bode šlo.

— Seipel je vrnil kanclersko mesto. Ker Seipelnova pogajanja s krščanskimi socijalci niso uspela, je Seipel vrnil svoj mandat, da sestavi kabinet in je o tem obvestil predsedništvo krščansko-socijalne stranke ter izjavil, da tega sklepa ne bode preklical. Za svojega naslednika je predlagal poslanca dr. Rameka, katerega bode v vseh stvareh podpiral.

— Konferenca nasledstvenih držav. Dne 13. novembra so se sestali na Dunaju zastopniki Avstrije, Jugoslavije in Čehoslovaške v svrhu ureditve odnosov bivših avstrijskih ustanov in fondov. Prava konferenca vseh nasledstvenih držav pa se bode vrnila v Rimu.

Cenjene naročnike naprošamo, da naj poravnajo naročnino, ker smo sicer primorani list ustavit.

— Pozor na hujskačal Bivši urednik „Murske Straže“ v Gornji Radgoni, Roman Bende, ki se je iz dobičkarskih razlogov prelevil iz prejšnjega klerikalca v velikega republikanca, nadleguje in hujska povsod, kamor pride, ljudi s svojimi republikanskimi oslarijami. Spoznali smo ga že davno kot Radičevega priganjača. Še celo v vlakcu ne pusti ljudi pri miru. Kakor Radiča bi bilo tudi Bendeta na neki način potrebno narediti neškodljivega, to bi bilo v interesu države. Opozarjamo na to naše politične oblasti.

— Skesani tat. Ko je dne 8. sept. bila pri Sv. Križu neka orlovska veselica, tedaj je nekdo krčmarju Jos. Kosi-ju ukradel prazen pivov sodček. No, ta zmovič je najbrž bil pozneje pri spovedi in se mu je naročilo, da mora ukradeno blago vrniti lastniku. Skesal se je, pa je sodček ponoči zanesel na Štraklov šteden blizu Kosi-jove oštarije. Nalepil je gor listek z napisom: Ta sodček je bil ukraden gostilničarju Koséju, je njegova lastnina, naj se mu da nazaj! Ko bi le vsi tatje (tovaji) bili zmožni takega kesa (grevenge), koliko ljudi bi imelo priliko veseliti se!

— V Muri najden utopljenec. Dne 3. t. m. je bilo potegnjeno iz Mure pri Malih Bakovcih truplo 40 do 50 let starega moža. Utopljenec je imel na sebi sivo obleko in nove temne čevlje. Našlo se je pri njem 10 stotinarskih bankovcev in enega za tisoč dinarjev. Na truplu utopljenca, čigar identiteta se ni mogla dognati, ni bilo videti nobenih znakov nasilstva, vsled česar se misli na samomor. Truplo je pokopano v Krogu. Vse, pri utopljenju najdene stvari se nahajajo pri županstvu občine Krog.

— Smrt grofa Zichy. V Bratislavi je v visoki starosti 83 let umrl bivši večletni madžarski trgovinski in poljedelski minister dr. Josip grof Zichy. V 80. letu le bil grof Zichy guverner na Reki. Ko so na Madžarskem vpeljavali civilno poroko, je bil grof Zichy eden iz med onih prvakov katoliških aristokratov, voditelj pokreta, ki se je z vsemi sredstvi boril proti nemoralni in protiverski novotariji. Rekel je tudi, da bode Bog kaznoval Madžarsko, ker vpeljava namesto zakramenta hudičev blagoslov konkubinata. Pa bilo je zastoj. Toda usoda se je tudi na grofu maščevala, na stara leta je on sam sklenil civilni zakon in tako sprejel — hodičev blagoslov.

— Znabiti dober nasvet (tanač). Po Murskem polju so to jesen svinje zelo betežaste, mlade pa starejše. Svinja še en dan zvečer žre in veselo skače

po hlevu, drugo jutro pa ima že povešeni rep, pa neče žreti. Vroča je in srce ji močno bije. Ako svinjo zakoljejo in raztrančerajo, najdejo, da ima otečen želodec in črevo poleg želodca. Če je ne zakoljejo, tedaj pa navadno pogine (crkne). Kakšna kuga menda to ni, a ljudje si pa le ne vejo pomagati in so zavoljo nesreče pri svinjah trdno žalostni, saj ni iz česa dobiti peneza. Svinjerejcom bi svetovali (tanač dali), naj ne davajo posebno mladim svinjam preveč pese (rune). Če pa svinče zbolijo, naj hitro nastrugaajo prave žute ilovice, pa še stolčajo par stroškov česna, ga pomešajo z namočeno ilovico, s to mastjo pa svinjo po celi spodnji strani do pol trupa gor močno namažejo. To je pre že večkrat pomagalo, da je svinče ozdravelo.

— Prostovoljno gasilsko društvo v Bakovcih bode priredilo v nedeljo, dne 23. novembra 1924. svojo prvo veselico s plesom v prostorih gostilničarja Ignaca Rajha v Bakovcih. Kakor poročajo, bode preskrbljeno s prvovrstnim vinom, racami, purami, goskami in kar je pri nas bolj redko, a tem boljše, to je — z dobrimi ribami, ščukami. Baj se bode pekel celo prašič na ražnju, to bo pa gotovo nekaj zanimivega. Ako se gostje hočejo v Mursko Sobotu vračati z vozom, jim bode isti po zelo nizki ceni na razpolago. V slučaju lepega vremena bode prireditev gotovo dobro izpadla. Posebno bode pa za Sobočane krasen izprehod in še prav lepa zabava. Zato pa v nedeljo le vsi v Bakovce na požarniško veselico.

— Državna borza dela v Murski Soboti poziva vse one polirje (poljedelske delovodje) ki so bili letos z delavci na katerem koli posestvu v državi ali inozemstvu, da do 15. decembra t. l. predložijo potrdilo svojih delavcev, da jim je bil zaslužek v žitu ali drugače v polni meri izplačan, kakor je določeno v pogodbi. Polirji, ki se temu pozivu ne odzovejo, bodo v prihodnje izključeni od nabiranja delavcev. Oni delavci pa, katerim se je v letošnji sezoni zgodila kaka krivica, ali ki niso dobili celega zaslužka, naj tiste polirje naznanijo, da se bode proti njim postopalo po zak. predpisih.

— Kako je dr. Korošec skrbel za svoje ljudi? Pred časom je bil premeščen od Sv. Jurija v Mursko Sobotu kaplan gospod Štefan Horvat; prevzel je tu službo kateheta na meščanski in osnovni šoli ter gimnaziji. Da bi se temu narodnemu duhovniku ne godilo predobro, je dobil naročilo, da poučuje veronauk tudi v Bakovcih, Krogu in Satahovcih. Te za navadnega zemljana prenaporne službe ga je rešil soboški kaplan g. Vincenc Kos, ki je prevzel verouk na zunanjih šolah. Gospoda Horvata je nastavila liberalna vlada, ona je tudi preskrbela gospodu Horvatu primerno plačo, v katero je svojemu vzvišenemu poklicu

lahko primerno živel; bil je vesel in zadovoljen on sam; zadovoljen je bil vsakdo, ki je g. Horvata videl, kako vneto in točno vrši svojo pastirsko službo pri naši mladini. Nekega dne, ko bi bil moral g. Horvat sprejeti za svoje delo zaslužen plačilo, dobil je mesto denarja — obvestilo, da so mu službeni pjejemki ustavljeni. In glejte! Gospod Horvat ni opustil poučevanja veronauka! poučeval je dalje brezplačno. Vsi storjeni koraki, da se g. Horvatu zopet prizna zaslužen plačilo, so bili povsod zastoj! Ministrstvo prosvete je zasedel g. Dr. Korošec! Gospod Horvat je upravičeno upal, da bo vendar prišel zanj denar, ter si bo svoje nad vse obupno stanje lahko zboljšal. Ne! Dr. Korošec je v svojem zaslepljenem strankarstvu uporabil vse svoje sile, da je kar trumoma premeščal in metal na cesto njegovu neljubo uradništvo, za svojega požrtvovalnega duhovnega brata, kateheta g. Horvata v Murski Soboti pa g. Korošec ni imel srca. — In ta udarec, zadan od lastnega duhovnega brata, je prizadel g. Horvatu večjo bol, kakor pa ne imeti denarja. — Vendar pa je g. Horvat — kakor jagnje krotak — poučeval veronauke naprej — brezplačno — celih 50 tedenskih ur. Znano nam je, da se je g. Horvat opetovano obrnil na cerkvene močnike s prošnjo, da se mu zgornji položaj izboljša; vsak korak je bil zaman. — Končno — vsaka vreča je enkrat polna — prenehaj je g. Horvat s poučevanjem veronauka na osnovni šoli v Murski Soboti! Časopisi so nam sicer prinesli vest, da je imenovan na katehetsko mesto. — Murski Soboti nek gospod s Štajerskega a njega ni od nikoder! — Kakšen je konec te historije? Gospodu Korošcu, kot ministru prosvete je bilo več na tem, da se dobro uradništvo, ki ni v vrstah S. L. S. premesti in odstavi, ni imel pa kot duhovnik v svoji duši niti iskric ljubezni do svojega bližnjega — do lastnega brata, da bi mu pomagal iz bede, s tem tudi pripomogel do tega, da bi Murskošolski otroci osnovne državne šole bili deležni še nadalje pouka v verstvu. Šeststo otrok državne osnovne šole v M. Soboti je danes brez krščanskega nauka in to po zaslugi bivšega ministra dr. Korošca! Stariši sodite sami! —

— Izpremembra šolskega nadzorništva v Prekmurju. Namesto Aleksandra Nežima dosedanjega šolskega nadzornika za mursko-sobočki okraj, katerega je nastavila klerikalna vlada, katerega princip je bil uradnike samo predstavljati in odstavljati, je sedaj zopet imenovan za šolskega nadzornika prejšnji šolski nadzornik g. Franjo Cvetko, šolski upravitelj v Bučevcih. Zadnji čas, da pride na to mesto zopet mož, ki ima na šolskem polju velike zasluge in pa izvanredne sposobnosti, katere je g. nadzornik Cvetko v polni meri pokazal in udeležil v dobi svojega nadzorovanja v mursko-sobočkem in dolnje lendavskem okraju. Dolnje-

lendavski okraj je pa priključen začasno glede šolstva ljutomer skemu okraju. G. Kontler je razrešen dolžnosti, na njegovo mesto pride g. Karbaš, nadzornik v Ljutomeru. Dobro bi bilo, da bi še se druge osebe, ki ne koristijo ljudstvu popolnoma nič, dasi jim obljubujejo, — zamenjalo z drugimi, boljšimi, — sposobnejšimi. Mogoče, da se bode naša želja pri prihodnjih volitvah izpolnila.

— Poziv. Podpisani pozivljemo lastnika „Novin“ gosp. Kleklna, da objavi imena onih goriških gospodov duhovnikov, ki so podpisali notico „Či ščeš v nebesa, plačaj“ v 46. številki „Novin“ z dne 16. XI. 1924, da si zamo-remo proti njim poiskati zadoščenja. Proti gosp. Kleklnu pa vložimo tožbo. Z notico enakega naslova v 1. številki „Murskih Novin“ nismo namreč v nobeni zvezi. Murska Sobota, dne 17. novembra 1924. Notar Koder, m. p. dr. Mak m. p., dr. Farkaš m. p., dr. Škerlak m. p., Rožič car. uradnik m. p.

— Izjava: Vödamo, ka je našo pisanje v prvi številki našoga lista pod atreso: „Či ščeš v nebesa, plačaj.“ istinito. Ar nas gosp. Klekl pozivlja na zglašenje imena onega gospoda duhovnika, mu odgovaramo, ka smo včasih tisto ime zglašili, kak hitro nam gospod Klekl naznani imena onih gosp. duhovnikov, šteri so njemi podpisali notico za 46. številko „Novin“ od 16. novembra 1924 pod atreso „Či ščeš v nebesa, plačaj.“

— Gospodu Kleklnu odgovarjamo, da se v parlamenti proti

nijednemu demokratskemu ministru nije dvignila tožba zavoljo nepoštenja, ali korupcije. Pač pa so radikalni obtožili klerikalnega voditelja dr. ja Korošca, proti klerikalnemu ministru Sušniku pa bodo v novem parlamentu tudi dvignjene obtožbe. Zakaj? To zna g. Klekl sam najbolje. Demokratska stranka bo skrbela, da se bo o teh tožbah tudi obravnavalo in javnosti pokazalo, kje je poštenje in kje ne. Že pa je posvedočeno, da v demokratski stranki nega nepoštenjaka. Tudi tisto, kaj pišejo Kleklnove „Novine“ o ministru dr. ju Žerjavu o računih za bosansko kukorco, o svincu in drugo, se je že zdavnaj izkazalo kot neistina in so bili razširjevalci takih laži že kaštigani od birovijske. Zdaj pa pride na vrsto tudi gosp. Klekl.

— Od vodstva demokratske stranke za Prekmurje smo naproseni, da objavimo sledeče: „Kaznašajo se govorice, što de v Prekmurju kandidirao na demokratski listi. Izjavljamo, da so to samo govorice, da demokratska stranka o tem še ni sklepala. Po pravilih demokratske stranke postavi za vsaki srez kandidata srezki odbor demokratske stranke, tako bo tudi v Prekmurju. Srezki odbor bode o kratkem sklican.“

— Vsem prekmurskim dobrovoljcem, — tudi onim, ki še niso vpisani naznanje! Dne 30. novembra 1924 ob 2 h. popoldan se vrši sestanek prekmurskih dobrovoljcev v dvorani gostilne „Pri sraki“ v Bratoncih, na katerem se bodo med vse razdelile vprašalne pole. Kaj bo treba s temi polami napraviti, se bode

povedalo na sestanku. Kdor ne pride na sestanek, ne dobi vprašalne pole, potem pa tudi dobrovoljske izkaznice ne bode mogel dobiti. Ker se gre za lastno korist vsakega posameznika, naj vsakdo pride. Z dobrovoljskim pozdravom. Bog i narod! Pavle Horvat predsednik.

— Murska Sobota. Občinski proračun za leto 1925, ki ga je sestavo gnešji gerentski svet, na čelu mu g. dr. Šömen je takši, ka ga po pravici nihče nemre v veseljem gori vzeti. Tudi je ta proračun dokaz, da našemu gerentskemu совету manjkajo pojmi dobre komunalne politike. Zvišali so občinske doklade na državne davke, upeljali nove davke na nočni obisk kavarn in gostiln in sicer tako visoko, kak jih nimajo niti v velikih vataših nej. Ti davki na nočni obisk kavarn in gostiln so celo nevarni, ker bodo stroški za pobiranje teh davkov večji, kak pa bodo davki sami nesli. Proti veljavnemu zakonu je, da lahko občina kaštiga do 600 Din, da tega juša nema. Krivičen je tudi davek na tovarne avtomobile, ker zadene samo Sobočane, ne pa tudi one tovarne avtomobile, ki niso sobočki. S tem se v Soboto samo draginja vpelava. Davek na nočni obisk gostiln in kavaren pa doseže naproten efekt, ker bo trošarina od vina manjša, torej tudi za občino manje notri-jemanja. Če se bo s tem davkom v Murski

Soboti napravila elektrika, te je še sto lejt nemo meli. Prepričani smo, ka ta proračun nede sprejet in bo trebalo gerentskemu совету že malo bolje poznati komunalno politiko. Obeta se nam, da bo železnica v Murski Soboti zmanjšala draginjo, občina pa jo šče s temi davki sama zopet zveksati. Čujemo tudi, ka ništerni gospodje od gerentskega sosveta k sejam sploh ne prihajajo. S tem kažejo, da nimajo smisla za svoje dolžnosti, jih ne razmejo, zato bi od njih bilo čedno, da se zato čast zahvalijo in dajo mesto drugim, ki bi radi delali.



SALONIT

je najbögsa pokrivátja pala. Bögsa je kak kaksastécs druga pokrivátja naprava ár je lehka, nezgoriva i trplíva, záto túdi najfaléša. »SALONIT« je po nigdasnyem Hatschekovom ETERNIT sistemi narejeni. Delajo ga v SOLINI pri Spliti. — Prémurszko szkladisce je pri:

ČEH & GÁSPÁR trgovini
v MURSKI SOBOTI.

Vsze potrébno sze zvě túdi tam.
6—7

Kmetiška ljubezen.

JOSIP KOSLANJEVEC

Ednoga dneva, se je napouto v bližnji varaš, kde je mōo nikšo delo. Na pouti ga je srečo stari znanec, Zaplotnikov Janoš iz sosidne vesi. S tem si nejsta bijla nigdar Bogzna kak preveč dobra.

„Kam pa Tuni? Ali ideš diteti plenice kipúvat?“ ga je pitao šegavo Zaplotnikov.

Anton njemi je nej nika pravo na tou, liki tou pitanje ga je globoko zabodnulo. Zaplotnikov, je pa pravo dale: „Ej privas je čúden svejt! Deca se vam rodijo skoron prvle kak poznate vaše žene!“

„Ka pa ščeš s tem povedati?“ je zakričao Anton.

„No kaj? Šest mejscev si samo ešče eženjeni, pa maš že živoga sinú! Da bi te vrag! Samo gledali smo, kda smo čúli, ka ti jo da. No, zdaj že znamo, kak se je tou zgodilo! Ha, ha, ha, Tonček, ti nas pa vse prekosijš!“

Smijao se je glasno in je šou po svoji pouti.

Antoni je začnulo čúdnó djati okoli srca. Te že nej en sam liki túdi drúgi že ogibajn za njegovo dejte!

Cejlo pout so njemi zveneje Janošove besede v vüjaj. Kmica se njemi je delala okoli ouči in nikaj ga je peklo, ka bi najrajši glasno zakričao in zajokao,

Prišo je v varaš. Niti na miseo njemi je nej prišlo, ka bi zdaj opravo svoje delo, zavolo šteroga je prišo zdaj esi. Šou je notri v oštarijo, proso vijno in je püo, püo in püo. Kesno v noči se je opoteko prouti domi. Vse se je vrtelo okouli njega. Obležo je vsredi pouti v blatni grabi.

* * *

Zhádilo se le lejpo jütro. Prvi solčni žarki so se prikradnoli prejk bližnjih bregov, špilajouči se z listjom na s sadjom punim drevjem, od tñ so se spüjščali nižje in nižje, dokeč so se nej srečali na travi z mokrimi rosnimi svetečimi kaplami na travnikaj.

Te so se vprli túdi Antoni v hrbet. Začújto je nikšo dobrodelno toplouto po cejlom tejlí, zdignó je glavou pretekno róke in noge in gorpogledao. Sam je nej znao, ka se je z njim zgoudilo! Roke je mōo zapraskano od trnja, hlače na kolénaj raztrgane in cejla nova oblejka za svetek, blatna in zamazana. V glavi njemi je bilou vse prazno, razbijalo je po njej, tak kak

či bi njemi što s kladivom kúko po glavi. Počasí se njemi pa je dönok vračo spomia. Oprvim v svojem življenji se je tak napüo.

Pomali je gori stano. Pogledno je po cesti, či štoj prijde od kec. Kda je nikoga nej vido, se je začno pucati, in med pucanjem njemi je prišlo vse v glavou, ka se je včeraš zgoudilo.

Začelo ga je biti sram.

„Ne to je nej moško“, je pravo sam sebi, ka se tolažim z vinom. Oprvim pa ob zadnjim sam se tak napüo! Nigdar več nemo tak delao!“

Na pamet njemi je prišla žena. Kak se naj od zdaj naprej prouti njej oponaša? Težko pijtanje! V szrci njemi je vsze vrelo in kípilo, li z veliko težkoučo se je zadržo svoje čemerousti.

„Ali je ona krijva vsega? Vej sam pa jez hodo njou prosit za ženo pa nej ona mené za moža!“

Liki povedati bi mi morala vse! Oh tej penezi, tej penezi! . . . Prav se ti godí Antón! Či bi mōo vékšo korajžo bi vzōo Katicó. Vküper bi delala in vsega bi bilou zadosta, túdi či bi bilou trbej oddati pou grúnta! Tak sam pa bogat, ja bogat, liki túdi nesrečen! Vej pa mam telko, ka lejko

ranim ešče drúgo deco, ha, ha, ha! . . . Tou jo nabijem, kga pridem domou . . . Oj, tou jo bodem! . . . Kaj, ženo boš būo? Kaj tak daleč si že prišo Anton? . . . Ne, ne, nanč je ne pogledem, too de najbogše! . . .

Takše misli so njemi hodile po glavi, njemi mantrale tejló in düjšó, in je težko stoupao dale. Sonce se je zdigavalo više više, in prepekalo je, tak ka je mislo, ka njemi prepeče mozge, v debelih kaplicah njemi je kapala rosa po obrazi in po cejlom tejlí . . .

Od daleč se njemi je zasvejtíla Rejčevína. Pozdravljali so ga stari znaoci oreji, trepetajoč v lejpom vótri s svojim temnozelenim listjem.

Anton je vzdihno.

Kda je prišo pred hišo, sta ga čúdeče gledala hlapca, ar sta nej bijla navajena, da bi ga vidla tak prepadlega (vküper szpadnjenoga. In šou je mijmo njih, kak či bi jih nej opazo.

Štōo je stoupiti v hišo. Te pa je začúo izpod oreja znani glas Matev-žetovoga Franceka.

„No hodi esi! Nakaj ti mam za povedati!“

(Nadale sledi)

KINO

Murski
Soboti.

ZA MLADINO DOVOLJENO
V nedeljo 23. novembra
popold. ob 3., zvečer ob 8 uri

LUCREZIA BORGIA

Film u 2 dijela po slobodnoj
obradbi historije i po romanu
HARRY SCHEFFA.

Dio I. u 6, dio II. u 5 činova

U glavnim ulogama:

LAINE HAID i
CONRAD VEIDT

VSTOPNINA: Gornje lože 10 Din.,
spodnje lože 8 Din. in II. prost. 3 D.
Lastnik kina GUSTAV DITTRICH.

GOSPODARSTVO.

Oskrbovanje travnikov.

Kdor hoče dobro kmetovati, mora imeti med drugim tudi dobre travnike. Dobri travniki so pogoj uspešne živinaroje.

Dober travnik ne sme biti močviren, kjer bi rasel samo šar (ostra trava), ki je slaba krma tako za govejo, kakor za konjsko živino. Ležati mora tedaj na primerno suhem svetu in mora imeti predvsem gosto rušo (trato), kakor še jo najdemo na starih občinskih (gmajnskih) pašnikih; tam je gosta ruša najbolj zato, ker živina s svojimi parklji pritiska korenske šope in na ta način zgosti travo. Poleg tega morajo na dobrem travniku biti najboljše vrste trave in detelje, ki dajo okusno in redilno sladko krmo. Od goste ruše in dobrih trav je odvisen obilen pridelek in uspeh živinoreje.

Ako hočemo dobiti gosto rušo, je potrebno, da takoj po otavinski košnji in noter v pozno jesen puščamo govejo živino na travnike na pašo.

Drugi pripomoček za to, da se zgosti ruša, je valjanje. Valj je tukaj v Prekmurju znano kmetijsko orodje, a služi kmetom dozda večinoma samo na njivah, kjer lepo zdrobi grude, zravna zemljo in pritisne mladim rastlinam koreninice, da se setve lepše in boljše obrastejo. Vse premalo pa je valj v rabi na travnikih. Potrebno je pa, da valjamo tudi travnike, kar je mogoče posebno tam, kjer so isti na ravnici. Najboljše je povaljati travnik spomladi, potem, ko smo ga očistili in razgrabljali krtinjake. Ako pa je travnik mokroten, tedaj se naj

povalja ne spomladi, ampak takoj po prvi košnji. Za to delo služijo valji, ki so približno 1 m 20 cm dolgi i 12 - 15 q (1200 - 1500 kg. težki. Narejeni so iz cementa ali železa. Valj pritisne k zemlji travno rušo, ki je posebno v suhih zimah močno odstopila. On raztegne korenske šope in zgosti rušo travnik da potem dosti več pridelka (krme). Končno zravna in zgladi travno ploskev ter nam olajša košnjo. Valjanje travnikov je torej zelo priporočljivo, žal da se v naših krajih še vse premalo ali pa celo nič ne prakticira.

Poznamo pa v naših krajih travniško brano. Naši kmetje branajo ž njo travnike zgodaj spomladi. Poglavitni namen pri tem je, da odstranijo mah, ki se je pokazal travniku. Mah se z brano res iztrga, a poleg tega raztrga brana in izpraska korenske šope. Iz tega vzroka je pridelek po brananju dostikrat manjši kot prej, ako se ne stori nič drugega. Praktičen kmetovalec postopa tedaj tako: On že v jesen pobrana travnik potem pa ga takoj pognoji s kajnitom, kompostom, z apnom in s pepelom; proti koncu zime pa še poseje na tak travnik dobre travine ali deteljna semena. To se prav dobro obnese, če ne prvo, pa drugo leto in pozneje.

Kdor ima več travnikov, ne treba, da bi izboljšal vse kar obenem (hkrati) ampak naj vzame en travnik ali kos travnika to jesen, naslednja leta pa to delo ali izboljšavanje nadaljuje. Kajnit in tako vapno se lahko naroči pri „Kmetijski družbi za Slovenijo“ v Ljubljani. Zdaj ko bo Prekmurje imelo direktno železnično zvezo, bo to mogoče. Nujno potrebno je, da se v Prekmurju v vsaki župniji ali fari ustanovijo podružnice „Kmetijske družbe“: gde učitelje prosimo, naj se udeležujejo na tem hvaležnem polju. Kadar bodo Kmetovalci združeni v teh podružnicah, jim ne bo težko naročevati umetna gnojila, kakor kajnit in vapno v celih vagonih, kar pride dosti ceneje.

Končno še opozorim na nekaj. Na mnogih travnikih se je zadnja leta razplodil jesenski podlessek (t. j. divja koruza). Ta rastlina je zelo škodljiva travniku, ker zaduši druge, dobre trave in je ne žre ne govedo ne konj. Nujno potrebno je odstraniti jo in zatreti. To se najlaže zgodi v jesen, ko po otavinski košnji lilasto—modro cvete. Otroci ali delavci naj jo izruvajo ali pa z dolgimi noži izkopljejo s čebulo (z lukom) vred. Globoko v zemlji ima namreč čebulček, ki mora priti ven, drugače zopet požene. To delo je sicer zamudno, a potrebno. Trud in stroški pa se izplačajo, treba je samo dobre volje.



SUKNO kamgarn in ševjot za moške in ženske obleke, belo, pisano in rujavo platno, cefir, hlačevino, tiskano in razno manufakturo kupite najceneje in v velikanski izbiri v veletrgovini R. Stermecki, Celje št. 360. Ilustrovani cenik za čevlje, klobuke, obleke, perilo, odeje, lasostrižnike, britve, in tisoče drugih predmetov se pošlje vsakemu zaslonj! Vzorce proti vrnitvi! Trgovci engros cene!

18-6.

Kupite Prodate

najhitreje
posestva trgovine, gostilne
i.t.d. kjer želite, skoz realitetno pisarno

„SLIVAR“

v LJUTOMERU. Stari trg 47.

Oglejte si!

Teodor Verbnik

v Ljutomeru ima na prodaj vsakovrstne poljedelske stroje, kakor tudi stare, dobre šivalne stroje po najnižjih cenah.

36-1

6 plugov zemlje je za oddati

in sicer 2 pluga šume za drva in z debelimi hrasti, 1 plug travnika in 3 plugi polja; zemlja leži v Pristavi pri Ljutomeru, ter je pripravna za postavitve hiše in gospodarskega poslopja.

Natančnejša pojasnila daje

Alojz Rajh posestnik
37-1 v Ljutomeru.

Naročnike (napreplačnike) in oglase (inserate) za

„MURSKÉ NOVINE“

sprejemata v MURSKI SOBOTI:

kujigarna in trgovina s papirjem

I. HAHN, Aleksandrova cesta

in trgovina s papirjem in igračkami

B. ERDÖSY, Cerkvena ulica
poleg r. kath. cerkve in pošte.

P. FLISAR

trg. mehaničnih in tehničnih potrebščin
M. SOBOTA v Bergerovem hrami

Stalna zaloga vseh potrebščin za bicikle, tako tudi spodnjih in gornjih gumijev (cévi)

—:—

Električne žepne luči (lampaše), baterije, vžigalci (öngyújtó) in kamenje.

Najboljše nabavno mesto.

Divjačino

28-5

in

Perutnino

kupuje po najvišji ceni, ter prodaja

Perje

gosje, račje, purje
in kokošje, vsako množino, po zmernih cenah

E. VAJDA

ČAKOVEC

TELEFON 59, 3, 4,

brzojavni naslov:

VAJDA, ČAKOVEC.

POSESTVO

33-3

14 oralov in zidana poslopja v oblasti Maribor po nizki ceni na prodaj.

Vpraša se v pisarni kr. notarja ANTONA KODER. Istotam dobite vedno informacije o nakupu raznih posestev.

PAVEL FLISAR

URAR

MURSKA SOBOTA

poleg Turkove gostilne.

Priporočam nove stenske ure, budilke (vekerce), ure z nihalom (Pendel) ter žepne ure, vse po najnižjih cenah in 1-letno garancijo. Vsefeler popravila se gorvzemejo.

15-6.

ŠIVANE ODEJE

(poplani, Steppdecken) na obeh straneh klot, 145 x 200 v vseh barvah, z vato podložene á 260— Din., razpošilja MANUFATURA KRISPER Ljubljana

34-2 Rožna ulica 19. — Slovenija.